

Instruktion for anlæg af forsøg

Linn Vanja Meilvang^a

^a Teknologisk Institut

Denne instruktion omfatter anlæg af forsøg, dog ikke forsøg der sås med småparcel-såmaskine. Instruktionen gennemgår de generelle principper, som er gældende medmindre andet er anført i forsøgsplanerne. Udgangspunktet for anlæg af forsøg kan være en mark, hvor afgrøden allerede er etableret, eller en mark hvor afgrøden endnu ikke er etableret. Denne instruktion gælder i begge tilfælde.

Generelt

- Forsøgsarealet skal være egnet og ensartet.
- Forsøgsværten er interesseret og bekendt med, hvad der skal gøres, må gøres og ikke må gøres på arealet. Se [Aftaleskema til forsøgsvært](#). Aftaleskemaet kan eventuelt lamineres og fastgøres ude ved forsøget, så det altid er tilgængeligt for forsøgsværten. Der kan suppleres med en skitse over forsøget.
- Udstyret pakkes. Se [Pakkeliste](#).

Placering i marken

- Forsøg anlægges på et egnet og ensartet areal.
- For at minimere fejl fra langsgående striber i marken, skal forsøget altid placeres på langs af agerretningen, således at de enkelte *parceller* ligger på tværs af agerretningen. Der er undtagelser - se [Instruktion for anlæg af forsøg, hvor parceller ligger på langs af agerretningen](#).
- Forsøg må ikke placeres i forager eller tæt på skel. Som en tommelfingerregel placeres forsøget 10-15 m fra læhegn/marskel, dog min. 20-30 m fra markskellet op til forageren.
- Landmandens forhold (maskinstørrelser) tages i betragtning, således, at han kan færdes i marken med maskiner, køre udenom forsøget og evt. høste det fri.
- Kørespor og vandingsspor skal give en ensartet påvirkning af forsøget.

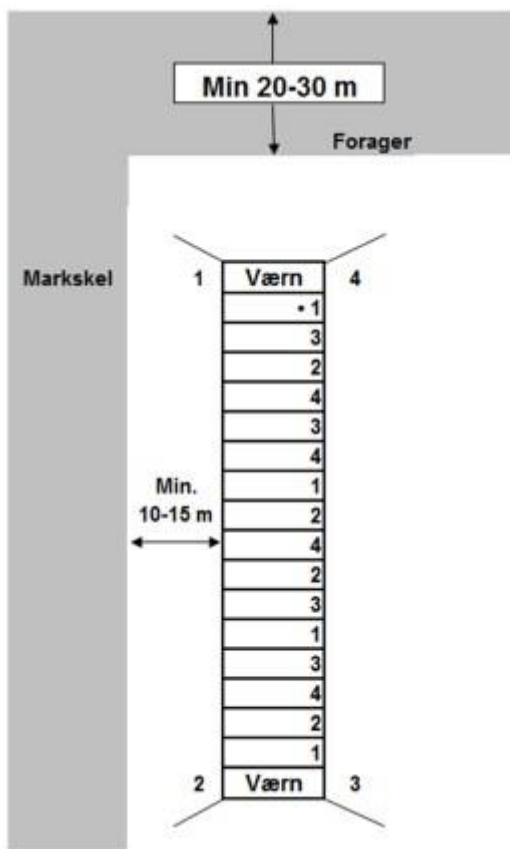
Afsætning af forsøg

- Designet på forsøgsplanen bør følges. Der kan ændres i designet, og indsættes værn, så det passer til forsøgsarealet. Hvis designet er godkendt, og man gerne vil ændre det, kontakt Teknologisk Institut for at få hjælp til at låse det op og evt. ændre i designet.
- Af forsøgsplanen fremgår minimumsstørrelsen på høstparcellen og evt. parcellbredde og -længde. Høstparcellens størrelse bestemmes ved at måle fra midten af parcellgrænsen til midten af parcellgrænsen.

Anvisning på afsætning af forsøg

- Vælg afstand til marskel ved forageren under hensyntagen til maskinbredden og placér en landmålerstok/flexstok (1).
- Mål afstanden til marskel langs forsøget. Denne afstand skal være min. 10-15 m. Hvis det er et forsøg, hvor der skal udbringes gylle, skal afstanden til marskel være min. 20 m.

- Placér dernæst den anden stok (2). Den skal placeres i samme afstand fra markskel som (1), så den lange side af forsøget ligger nøjagtigt parallelt med agerretningen.
- Placér den tredje landmålerstok (3), så siderne 1-2 og 2-3 danner en ret vinkel. Den rette vinkel bestemmes med vinkelprisme eller efter Pythagoras-metoden. Afstanden mellem anden (2) og tredje landmålerstok (3) skal svare til bredden af forsøget, hvilket er det samme som længden af forsøgsparcerne.
- Placér den fjerde landmålerstok (4), så forsøget er rektangulært og har fire rette vinkler.
- De enkelte parceller markeres med stiketiketter, efter at landmålerstokkene er placeret i forsøgets hjørner.
- I sortsforsøg placeres stiketiketterne i midten af hver forsøgsparcel (midt-markering), således at traktorføreren kan køre efter markeringerne. Med undtagelse af småparceller, hvor man kører efter markør eller GPS.

- Markering af første forsøgsparcel i første gentagelse.

Anvisning på afsætning af forsøg. Husk at markere første forsøgsparcel i første gentagelse.

Forsøg i flere rækker

- Ved anlæg skal man være opmærksom på om der er tilstrækkelig plads til anlæg af forsøget og efterfølgende færdsel (forsøgsbehandlinger, skårlægning eller høst).
- Kørespor m.v. skal helst anlægges imellem parcellerækkerne.

Afmærkning af forsøget, gentagelser osv.

Hvis afgrøden endnu ikke er etableret - se først [Instruktion for såning af forsøg](#).

- Når forsøget er anlagt, udskiftes de fire landmålerstokke med flæxstokke, så landmanden kan færdes med sprøjte og andet i marken.
- Den første forsøgsparcel i første gentagelse markeres med en pind eller stok påført en "Forsøgsstart-label" (udsendes med andre labels fra Teknologisk Institut).

- Blokke eller gentagelser kan derudover mærkes med hvide flexstokke. Dette er især aktuelt i planteværnsforsøg, hvor der skal foretages behandlinger flere gange og forsøg med mange led, fx sortsforsøg, hvor markering er en fordel til i forhold til orientering.
- Opsætning af skilte af hensyn til præsentation og fremvisning af forsøget.

Markering af første parcel i forsøget

Det er meget vigtigt, at den første parcel i første gentagelse markeres, således at det er ligetil for alle at finde, hvor forsøget starter. Startparcellen angives med en påklistret label, der angiver forsøgsnummer, forsøgsvært og teksten "1. forsøgsparell i 1. gentagelse" som vist her:

Fortrykt label udsendes fra Teknologisk Institut.

Fastholdelse af forsøg/Flerårige forsøg

- Afsætning af faste punkter i skel: slå to pæle i jorden i markskellet. Opmål de vinkelrette afstande til forsøgets ene hjørne, og opmål de eksakte afstande til de øvrige hjørner i forsøget fra dette hjørne.
- Endvidere kan der placeres flexstokke dybt i jorden (f.eks. 0,6 m lang stok placeret i 0,4 m dybde). Metoden skal kombineres med ovennævnte.
- Afsætning med GPS-udstyr.

Efter anlæg og såning

- De præcise anlægsforhold (antal led, rækker osv.) indtastes i Webtrial Office og forsøgsdesign godkendes.
- Hvis forsøget er svært at finde, lav et notat, evt. med billede, af hvordan man finder forsøget. F.eks. kan man beskrive, hvis man skal ned ad en bestemt markvej for at komme hen til forsøget.

Parcelgrænser

- Parcelgrænser etableres rettidigt. Se [Instruktion for etablering af parcelgrænser](#).